

4. Джужа О.М. Предмет пенітенціарної кримінології та його зміст. Кримінологічні засади запобігання злочинам в установах виконання покарань України (пенітенціарна кримінологія) посіб./ за заг. ред. О.М. Джужі. К. : НАВС, 2013. С.51-52

Богатирьова Ольга Іванівна,
Офіс Генерального прокурора, доктор
юридичних наук, старший науковий
співробітник

КОМПЛЕКСНИЙ ІНТЕГРОВАННИЙ ПІДХІД ДО ПОДОЛАННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА НАД ДІТЬМИ В УКРАЇНІ

Анотація: В статті розглянуто проблему домашнього насильства над дітьми в Україні, та стан організації процесуального керівництва у кримінальних провадженнях про кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством.

Ключові слова: домашнє насильство, діти, неповнолітні, процесуальне керівництво.

Annotation: The article considers the problem of domestic violence against children in Ukraine, and the state of organization of procedural guidance in criminal proceedings on criminal offenses related to domestic violence.

Keywords: domestic violence, children, minors, procedural guidance.

Проблема домашнього насильства на дітьми в Україні в значній мірі спричинена умовами перехідного стану нашого суспільства, невизначеністю на даному етапі його ціннісної системи, кризою духовних підвалин життя людей. Основною причиною цього процесу стало те, що проблема домашнього насильства на дітьми в Україні тривалий час в Україні була міцно прихована заборонаю втручання держави в особисте та приватне життя людей.

Але найбільш цікавою причиною було те, що і члени сім'ї не бажали виносити цю проблему на осуд суспільства (а що скажуть на роботі, а як дивитися в очі сусідам тощо.) На жаль, типовою є ситуація, коли жертва виправдовує кривдника, пробаचाє його і не вдається до спроб захисту. Однак через деякий час у сім'ї знову починає зростати психологічне напруження і цикл вчинення протиправного діяння кривдником повторюється, і його інтенсивність постійно зростає.

З урахуванням наведеного комплексний інтегрований підхід до подолання домашнього насильства над дітьми в Україні передбачає: гарантування постраждалим особам безпеки та основоположних прав і свобод людини й громадянина, зокрема право на життя, свободу та особисту недоторканість, на повагу до приватного та сімейного життя,

на справедливий суд, на правову допомогу, з урахуванням практики Європейського суду з прав людини[1, с.45].

Враховуючи той факт, що сучасна правова доктрина, міжнародне право та європейська конвенційна спадщина, сконцентрована в практиці Європейського суду з прав людини, однозначно стали на позицію, що основоположними правами кожної людини є невід'ємне право на життя, свободу та особисту недоторканість, повагу до її честі та гідності, а заборона тортур, примусової праці та дискримінації становить основу правового статусу людини в цивілізованому суспільстві [2, с. 123].

Водночас, комплексний інтегрований підхід до подолання домашнього насильства над дітьми в Україні передбачає застосування обмежувального заходу до засудженого у випадку домашнього насильства стосовно дитини «лише за наявності письмової згоди на це законного представника, крім випадку, коли законним представником є підозрюваний, обвинувачений або засуджений.

Оскільки на нашу думку це є некоректним, оскільки така особа не може бути законним представником в кримінально-процесуальному розумінні, адже його інтереси суперечать інтересам потерпілого. Крім того, оскільки у переважній більшості законним представником дитини є інший з батьків, то з метою виключення ризиків відмови ним або самою дитиною–жертвою у наданні такої письмової згоди внаслідок їх перебування у психологічній або іншій залежності від кривдника, пропонуємо виключити у випадках вчинення домашнього насильства стосовно дітей таку обов'язкову вимогу, як надання ними письмової згоди для застосування такого обмежувального заходу.

Додатково звертаємо увагу на те, що за результатами вивчення стану організації процесуального керівництва досудовим розслідуванням та підтримання публічного обвинувачення у кримінальних провадженнях про кримінальне правопорушення, пов'язане з домашнім насильством, виявлення причин і умов, що сприяли скоєнню таких правопорушень, встановлено ряд проблемних питань, які потребують законодавчого врегулювання, зокрема:

чинною редакцією ч. 1 ст. 91-1 КК України передбачено застосування обмежувальних заходів лише до осіб, що вчинили злочин. Натомість більшість кримінальних правопорушень, що вчинюються стосовно неповнолітніх, кваліфікуються за ст. 125 КК України та відносяться до кримінальних проступків, а не злочинів;

найбільш розповсюджені кримінальні правопорушення (наприклад, ст.ст. 122, 125, 126, 126-1 КК України) належать до приватного обвинувачення та можуть розпочинатися лише на підставі заяви потерпілого. Разом з цим, наявні випадки, коли до вчинення правопорушення причетні батьки або воно здійснюється з відома одного з батьків, які не зацікавлені у притягненні винних осіб до кримінальної відповідальності. У такому випадку, якщо самі діти або

їх законні представники не звертаються до правоохоронних органів, такі правопорушення залишаються латентними.

З метою вирішення даної проблеми необхідно внесення змін до ст. 477 КПК України; - неоднозначність та суперечливість положень п. 6 ч. 1 ст. 67 КК України, якою до обставин, які обтяжують покарання віднесено вчинення злочину стосовно малолітнього (тобто особи до досягнення 14 років) та у присутності дитини (тобто особи до досягнення 18 років).

Таке законодавче визначення ставить у нерівні умови дітей – потерпілих та дітей – свідків правопорушень, пов'язаних із вчиненням домашнього насильства та не відповідає суспільній небезпечності таких посягань.

Зауважимо, що відсутність у кримінальному процесуальному законодавстві встановленого обов'язку суду скеровувати для виконання за місцем знаходження постраждалих від домашнього насильства дітей ухвали, якими застосовано обмежувальні заходи, передбачені ч. 6 ст. 194 КПК України, що унеможливило їх реальне виконання.

Список використаних джерел

1. Путівник уповноважених осіб /відповідальних працівників місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та протидії домашньому насильству (практичний посібник / за заг. ред. А. Б. Благої. К. ФОП Клименко, 2020. 104с. С. 45.

2. Богатирьов О.І. Домашня злочинність в Україні: протидія та запобігання. Пріоритетні напрямки розвитку та реформування правоохоронних органів України : Всеукр. наук.-практ. конф. (Херсон 31 жовтня 2019 р.) / за заг ред.: О. О. Шкути. Херсон : ТОВ «ВКФ«СТАР»ЛТД», 2019. С. 123–127.

Бурак Марія Василівна,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

КОРУПЦІЙНІ СХЕМИ В ГАЗОВІЙ ГАЛУЗІ: ШЛЯХИ МІНІМІЗАЦІЇ

Анотація. Розглянуто найбільш розповсюджені корупційні схеми у газовій галузі, зокрема, під час здійснення публічних закупівель. Запропоновано шляхи мінімізації.

Ключові слова: газова галузь, публічні закупівлі, корупція.

Summary. Considered the most common corruption schemes in the gas industry are, in particular, during public procurement. Ways to minimize.

Keywords: gas industry, public procurement, corruption.